

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

9. Præcepta de Oratione nuptiali: Ex Dionysio Halicarnassensi: &c.
Oeconomia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

vel si fide non careat, Est in Græco οἱ οἱ δι ναρ-
κοὶ δὲ μὴ Σακοὶ ἢ πῖσιος.

Deinde ἐπορησεις δέ που ἢ περὶ τούτων
ἐνάσου, ex quo apparet ἰσπορησι non refetri
ad πῖσιος, puto legendum cum Sylburgio πῖ-
των, nam pinus, vt testatur Archias, præmium
quoque fuit eorum certaminum.

Præcepta de oratione Nuptiali.

Ex Dionysio Halicarnassensi.

Similia sermè habet Menander Rhetor

Περὶ ἐπιθ. α. μίση.

Oeconomia.

CAPVT IX.

Exordium officiosum ad amicum, in quo
ad significandam gratulationem suam vsus
est verbis, συγχαίρουμι, ἢ ἀναεακχεύουμι
Bacchari dicuntur οἱ πικητῆς, ἢ ῥητόρων ἐν-
βιστοῖαντες. Staius in epith. stellæ,

Multumque pares bacchamur ad aras.

Primum argumentum, à Dijs (inquir) inuē-
toribus ducetur. Christiani tanto vberius habent
hoc argumentum, quanto Dei nuptiarū
auctoris maiestas, laruas omnes falsorum nu-
minum obfcurat.

Secundum argumentū, à natura, ipsiusq; vi,
& in rebus omnibus progenerandis fecunditate,
qui locus à Statio per textus est in epith.
Stellæ, versu 182. Ἄλλ' ἢ κούσιν τὸ χάρις ἐν-
θὺς ὑποτῆ φάσεως ἐοικυμεν γῆθῃ γάμου. Me-
nander Rhet.

Tertium argumentum, honestas nuptia-
rum.

Quartum, effectus, quadam species immor-
talitatis. τὸ ἀνιροπειον ἐκ τῆ κοινωνίας τῆ γάμου
γῆθ' οὐκ ἀβάτατοι.

Quintum argum. varia adiuncta, & utilita-
tes, quæ ex castis nuptijs proueniunt. Tem-
perantia ex vagis thoris coercitis. Affectus
proxior erga patriam, ob maius vinculum
necessitudinis. Miseria humanæ tolerabili-
ores ex societate. Voluptates ex eodem contu-
bernio iucundiores. Propagatio familiarum,
pagorum, urbium, affinitates, & amicitia, vbi
exempla felicitum connubiorum afferenda.

Epistolam
de Nuptia-
li oratione
et versu

Nuptiarum
fructus,
scem
Matrimo-
nium

Sexta pars, votum pro felicitate nuptia-
rum, & coniugum concordia. Omen, & præ-
sagiū de liberis futuris, ac eorum honesta edu-
catione. Filij patrum ἰουδῆς ἢ μύχοι. Exempla de
claritate filiorum, & eorum gloria in paren-
tes redundante erunt proferenda.

Septima pars, laus coniugum, quæ præci-
pua est totius operis, & in nobilium panegy-
ricis cæteris præponenda. Afferuntur lauda-
tionis istius capita, de quibus supra dictum
est liquidius.

Octauum, Vaticinium de excellentia fili-
orum. Character autem huius orationis debet
esse simplici cura limatus ἀφελὸς & Xenophon-
teus.

Sic igitur ille.

Mihi profectò iucundum admodum fuisse,
tuis non solum adesse, sed interesse
nuptijs, ò carissimum caput: quo tecum simul
chorum ducerem, tecum baccharer, & paulò
post conficiendum matrimonium iterum, at-
que iterum laudibus extollerem, Hymenæū-
que (quem in nuptijs dici par est) canerem. Ver-
um cum vinculum hoc, quod ad litterarum
studia, ad presentemque eruditionem atinet,
nos inuicem separet, absit enim vt mente,
affectu, & cogitationibus, quæ ad animorum
coniunctionem spectant, vnquam seu iugamur
sicut ireo habeas hoc à me tāquam aliquod
munus, ad vsum, atque ornamentum nuptia-
rum, vt nec expers, nec ignarus sis eorum, quæ
de his dici consueverunt: seu tu id apud teip-
sum seruare, siue alicui tanquam symbolum
ad promerendam gratiam conferre volueris,
forte igitur & tu iam à iuuentutis initio
huiusmodi orationem prolustasti, dum pri-
mam apud me Rhetoricorum viam ingressus,
tum cæteris conscribendis, componendis que
rhetoricis exercitationibus operam nauares,
tum etiam ea quæ quaestiones vocantur, & ex
his ea, quæ ad orationem de nuptijs perti-
nent, & cohortationem ad eiusmodi res stu-
diosè admodum persequeris. In illis enim,
quæ præcipua sunt, hanc etiam imprimis ma-
teriam iuuenes ad scribendum desigunt, an
sit vxor ducenda. Oratio autem, quam nunc
in manibus habemus, in eiusmodi locutio-
num genere versatur: nec ab ijs, quibus in
quaestionibus Deorum vti consueuimus, dif-
ferre videtur: quod hi scilicet inuenere, ost-
endereque hominibus nuptias. Iupiter e-
nim, & Iuno, primi coniungentes, & copu-
lan-

*Iupiter Da-
iur.
luno in q̄a*
lantes. Proinde hic quidem omnium pater
vocalur; illa vero, iuga nūcupatur, quod ma-
rito fœminam coniungat: & ab istis dijs reli-
quorum Deorum, qui in nuptijs celebratur,
ac nuptiales, nataleq; appellantur, cœtus in
mortalium vitam prodijt. Et nuptiæ sunt in
caussa, vt Dij isti ita nominentur, colantur,
maximoque in honore habeantur. Nam ab-
que nuptijs, neque horum Deorum cultus
celebrationeq; ad homines pertuenissent.
Deinceps orationem de natura oportet indu-
cere, quod hoc ipse est opus, generare fei-
licet, concipere, & partum ferre. Idque per
omnia ipsius opera, & animalia, & plantas
transire.

*Nuptiarum
laus.*
Adducemus postea differentiam, quæ est
in hominum cœtu, atq; Societate. quod alia
sanè imprudenter, & temere miscetur, homo
autem ordinem quandam matrimonij, &
institutum inuenit, non vt gregatim ferarum
more lasciuire cœcedat, sed qui duorum ma-
ximè commodorum coniunctionem, societa-
temq; per vniuersam vitam excogitauerit. In
qua placere commemoranda attinges, a fe-
ra, agrestique, ac erraticæ vitæ discessisse, & ad
humanum, mansuetum, ordinatumq; victum

*Matrimo-
ny honesti-
tatis &
fructus.*
per matrimonium deductos fuisse. Et ho-
minū genus cum mortale sit, ex matrimonij
coniunctione, atque Societate, propter cœ-
nuationis leriem, immortale effectum fuis-
se. Nam susceptione posterorum, velu-
ti lumen accenditur: quod & posteritati per
generationem hominis permanet, ac nunquā
extinguitur. Ex hoc vtiq; solum opti-
mum, non pecuniarum, aut possessionum, sed
ipius naturæ, & generis, non iniuria quispiā
dixerit. Scrutaberis, & quæ res præterea post
hæc, quot bona eis contingat, qui vxores du-
cunt. Primum quidem, ad gloriæ existimatio-
nem, Nam temperantiæ fructū, quæ nimirū
optima virtutis est pars, statim ab ipsis nup-
tjjs assequi incipiunt. Matrimonium enim,
continuo temperantes homines reddit: quo-
nam ij, qui ad id sese contulere, ab illegiti-
mo, inordinatoque coitu liberati, ad solam
propriam vxorem respicere videntur. Ex hoc
namq; homines honoratiores euadunt, fide-
liores, beneuolentioresque omnibus in re-
bus erga patrias cœsentur: eo quod suos ipso-
rum liberos, tanquam obsides, patrijs dede-
rint: propter quos in primis necessarium est,
vt in consilium adhibeantur, recipiaturq; Ad
dolores etiam, & difficilia quæ sunt in vita,

nuptiæ sunt vtilissimæ: quippe quæ hæc tan-
quā onera reddant leuiora, cum molestiarum
omniū vxores faciamus participes, & ex so-
cietate, & communicatione non minimam
capiamus consolationē. Hinc ea, quæ suauia,
iucunda sunt, necesse est vt videantur iucun-
diora: cum ipsi non nosmetipsis tantum læ-
temur, sed filios, vxores, aliosq; consangui-
neos habeamus, quibuscum hæc communice-
mus, qui profecto hæc nobiscum celebrent,
nobiscum gaudeant, ac lætitia simul efferan-
tur. Hac de causa dies festi, solemnes celebri-
tates, ludi, conuentus publici, iucundiores
sunt: quia inter multos sunt, & cum multis
communicantur. Ex qua nimirum re affinita-
tes augeri necesse est.

Addes etiam, quod ex hoc primum habita-
tiones, domusque sunt ædificatæ, & edificia cœ-
iuncta, postea pagi, vicij, facti, & deinde ci-
uitates constitutæ. Ex matrimonio vero quæ
plurimorum cognitio, & cum externis homi-
nibus affinitas, cognitiōque est cœsecuta. Ad
quod comprobandum, apponendæ erunt, &
commemorandæ celebres, & gloriôsæ nup-
tiæ, vel antiquæ: & bona, quæ propterea ho-
minibus prouenere, explicanda: & difficilia,
atque molesta fere omnia matrimonio pepel-
li, nec non fugari, demonstrandum, & quo
pacto Menelaus propter nuptias Helenæ im-
mortalitatis factus sit, & Peleus ob Thetidis
matrimonium, & Admētus propter Alcestim
fatalem mortem euitauerit.

Vbi autem de his satis dictum fuerit, præ-
cibus, quæ bonorum petitionē pro nuptijs,
ac susceptione liberorum habeat, vteris. Præ-
terea tibi erit effingenda malorum auersio velu-
ti prædicenti qualis vita sit futura cum li-
beris, & quod eorum chorus, si cœtingat, erit
inspicienti iucundissimus, & quod rursus in-
staurabitur quodammodo, & vna cū proprijs
liberis iterum adolescet. Tum etiā memo-
rare oportebit ea, quæ & ipse aliquando in iu-
uentute gesserit. Suavis enim, & iucunda eo-
rum, quæ in pueritia nostra fecerimus, recor-
datio: nec aliud est, quod nos rursus faciat re-
uiuiscere. Si verò quispiā suam ipsius imagi-
nem inanimatā inspiciens delectatur, quādo
hanc non inanimem, verum expressam, vinā,
& spirantem intueretur, & non vnam, sed mul-
tas, (si ita contingat) quanto magis lætari de-
bebit: hinc rursus discedendū, & attingendæ
sunt, atq; commemorandæ aliqua historiæ, in
quibus sunt, quotquot mortales propter
libe-

beros floruerint, & propulsatis atque auer-
sis malis, felices, fortunatique euaserint, ut
Anchisæ, Aeneæ opera, contigit. Opus est
etiam personas illorum, qui matrimonio con-
iunguntur, nequaquam silentio præterire, sed
harum quoque laudes in medium afferre. Ali-
quando igitur hac dicendi forma in princi-
pio, aliquando in fine utendum est. Si enim
personæ fuerint gloria admodum celebres, in
principio, si minus insignes, hæc erunt sub-
denda, & ultimo loco recensenda. Laus autem,
ea quæ in laudationibus sunt, continebit, &
loci iidem ipsi erunt, à patria, à genere, à natu-
ra, ab educatione; & quod æquales, similes,
certique ambo sunt. Sumes itidem laudandi
argumentum ab ipsorum parentibus, atque
maioribus: qui profectò si ex eadem sunt pa-
tria: quod iam diu familiares, atque peculiare
ex loco sint: si autem ex diuersis, quod à Dijs
optimis maximè in hac societatem coacti
fuerint: item si ex eodem genere sunt, quod
incrementum, amplificatio, & familiaritas
affinitatis alia ad aliam accessit: perinde vin-
culum multo firmius, & validius effectum
est. Quando autem à varijs studijs, atque in-
stitutis sunt, ut militiæ, ut literarum, concen-
rum hunc, cum sapientiæ sit adiuncta forti-
tudo, optimum esse cõsentaneum est. Adde
in super, quales par est futuros illos, qui ex his
procreati suscipiuntur. si autem tu ipse, qui o-
rationem haberes. uxorem duceres, de hoc
ipso eleganter, & venuste exordiũ faciendum
est: quod si amatores amores, & delicias suas
laudant, multo nimirum magis te decet ma-
trimonium laudare, quam illos suas ipsorum
delicias: & quod oratione, & disciplina etiam
ex hoc utendum est, tanquam iam exordien-
tem, & de filijs vaticinantem, quod & ipsos
in ijs, quæ ad disciplinam pertinent, præstan-
tes eualuos verisimile, ac nequaquam disse-
raneanũ est. A simplici verò elocutione nõ erit
discedendum, sed Xenophõtis, & Nicolstrati
vestigijs in hærendum, in paucis ad grauitatẽ
orationem efferendo, si alicubi sententiarũ
cogat magnitudo. Hæc ille.

Genethliaci
artificium.

Precepta de oratione natalitia.
Patres, & cupita Genethliacæ Ora-
tionis.

CAPVT. X.

PRIMò occurrit, Tempus & dies, si quid in
eo celebre. Calendarialibus felices æsti-
mabantur. Item dies septimus, & sextus. Non-
nus dies mensis Soli cõsecratus. Quintus de-
cimus Mineruæ sacer & plenilunio illu-
stris.

Secundò, Anni tempestas commendan-
da.

Tertiò, Dies festi, si ita contingat, com-
memorandi.

Quartò, Locus in quo quis natus est, con-
siderandus.

Quintò, Familia eius, qui laudatur, com-
memoranda.

Sextò, Deueniendum ad partem orationis
præcipuam, quæ est laudatio eius, cuius dies
natalis anni uersaria memoria celebratur, ubi
præscribitur modus & character istius lauda-
tionis.

Septimo, precatio & votum.

SEQUITUR oratio quæ in puerorũ natiuitate
dici consuevit: nuptias enim partus suble-
quatur oportet: quam & ipsam hoc modo
conuenit perficere. Cum natiuitatis vnifor-
mitate principium sit dies, in qua in lucem
editur, pauca de die dicantur necesse est, quæ
quasi laudem occasionis cuiusdã & opportu-
nitatis, complectantur, atque contineant. Si
vtique proprium aliquid in signe, vel decorũ
præter alios dies habuerit: ut si calædis natus
sit, quod est mensis principium, principium
autem est optimũ, & a principio sunt omnia:
& quod est totius dimidium, vel totum, au-
ctore Platone. Si verò septimus, vel sextus
sit, sacros hos dies, Dijsq; dicatos esse dice-
mus, & communitatẽ quandam esse cum dijs
ipsis, ob natiuitatis opportunitatem. Poteris
etiam de nono dicere, quod est soli cõsecra-
tus: & quod cõsentaneum est, illum qui in
eiusmodi die natus fuerit, insignem & illu-
stre euasurum, & forte etiam (quem admo-
dum est Solis natura) beneficum. Si autem
fuerit quintusdecimus, hunc itidem Mineru-
æ attribui, & in hoc perfectum esse plenilu-
nium: & quod par est, huius viri natiuitatẽ e-
iusmodi futurã, ut in ea nihil desit. Eodẽ etiã
modo de reliquis diebus, quos aut principio,
aut fini accommodare studebis: & considera-
tis ijs, quæ in medium possis afferre, sic lau-
dem cõficere conaberis. Postmodum vero &
tempus cuiusmodi sit, considerate necessari-
um erit: & omnem tempestatem, aut hyc-
mis, aut veris, aut reliquarum anni partium,
quem-

Dies nono
mensis Soli
Sacer,

Superstitio
antiqua
Dies 15.
Minerua
cõsecratus.